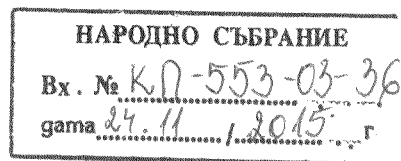

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

ИЗХ. № R-4/18. 11.2015 г.

**ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
КЪМ ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ**

На Ваш № КП-553-03-36/15.10.2015 г.

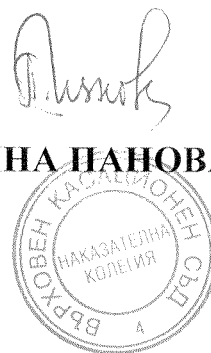
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Във връзка с Ваше писмо № КП-553-03-36/15.10.2015 г., приложено, изпращаме на Вашето внимание становището на Върховния касационен съд по проекта на Закон за признаване, изпълнение и изпращане на актове за налагане на мерки за процесуална принуда, различни от мерките, изискващи задържане, въвеждащ изискванията на Рамково решение 2009/829/ПВР на Съвета от 23.10.2009 г., внесен от Министерски съвет на 16.06.2015 г.

Приложение: по текста.

**ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
И ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ:**

ПАВЛИНА ПАНОВА

СТАНОВИЩЕ

на ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

по Закон за признаване, изпълнение и изпращане на актове за налагане на мерки за процесуална принуда, различни от мерките, изискващи задържане

Предложеният законопроект има за цел да бъдат въведени в националното ни законодателство изискванията, приети с Рамково решение 2009/829/ПВР на Съвета от 23.10.2009 г., като бъде създадена уредба, която да позволява изпълнение на актове за налагане на мерки за процесуална принуда (извън тези, предвиждащи задържане) в държава-членка на Европейския съюз, различна от тази, в която се развива производството, по което мерките са взети.

Целта на закона е свързана с възможността по-леките мерки за процесуална принуда да бъдат изпълнявани в страна, различна от тази, в която се води процеса (обичайно тази, в която пребивава постоянно лицето, което ги изтърпява), като по този начин се гарантира нормалното развитие на воденото производство.

Съществено достижение е възможността наказателното производство да се развива, като по отношение на привлеченото към наказателна отговорност лице не се изпълнява мярка за неотклонение, предвиждаща задържане. Достижение на закона е и възможността тези мерки да бъдат контролирани от компетентни национални власти, в рамките на териториалната им компетентност, което е без съмнение в интерес на лицето, по отношение на което те са наложени (предвид възможността то да ги изтърпява в обичайната среда, където постоянно или трайно пребивава). Това е и в интерес на правосъдието, защото по този начин се осигурява по-ефективен контрол за спазването им.

Не на последно място, законът гарантира еднаквото третиране на лицата, търпящи мерки за процесуална принуда в производства, развиващи се в държава-членка на ЕС (различна от тази на постоянното им пребиваване) с гражданите на същата държава.

В чл.1 и 2 от закона са посочени неговия предмет и цел, като са възпроизведени разпоредбите на чл.1 и чл.2 от рамковото решение. Тези

законови текстове са сходни с тези на чл.57 и сл. НПК където са регламентирани целите на мерките за процесуална принуда в националния ни закон.

В чл.3 от закона са посочени мерките за процесуална принуда, които ще бъдат признавани по него. Те са регламентирани в осем точки, като от съдържанието им може да бъде направен извод, че възпроизвеждат част от предвидените в НПК мерки за неотклонение и мерки за процесуална принуда.

В т.1 е възпроизведено задължение, сходно с мярката за неотклонение „подписка“, в т. 2 и т. 6 - мярката за процесуална принуда „защита на пострадалия“ по чл.67 НПК, в т. 4 „забраната за напускане на пределите на страната“ по чл.68 НПК, в т.7 „отстраняване на обвиняемия от длъжност“ по чл.69 НПК, а в т.8 мярката за неотклонение „парична гаранция“.

В чл.5 от закона е посочен органът, който е компетентен да признае акта за налагане на мярка за процесуална принуда, като законодателят е предвидил това да бъде окръжният съд по местоживееене на изтърпяващото мярката лице, което традиционно следва възприетото в българското право транспониране на други рамкови решения.

При преглед на представения закон може да бъде направен извод, че посоченото в чл.5, ал.2 изключение, съгласно което Софийски градски съд е компетентен орган, намира приложение единствено и само когато лицето, по отношение на което е постановена мярката е с неизвестен адрес в страната, но изрично е изразило желание акта да бъде изпратен за признаване на РБ. В случай, че такова съгласие не е налично, то няма как искането за признаване да бъде разгледано от български съд, тъй като в него задължително следва да бъде посочен от издаващата държава адрес на лицето в РБ.

Задължението по чл.5 от закона (когато съответният окръжен съд прецени, че не е компетентен да разгледа искането) може да намери приложение единствено ако посочения от искащата държава адрес не е в границите на неговата местна компетентност. В тази хипотеза получилият искането съд следва служебно да го изпрати на компетентния съд, като същевременно уведоми и издаващата държава.

Прави впечатление липсата на изричен текст, който да урежда възможността евентуално да бъде разрешаван спор за подсъдност между двата равни по степен съдилища. Възникване на такъв спор може да бъде решено по реда на чл.42 от НПК, който е приложим съобразно разпоредбата на пар.3 от Допълнителните разпоредби на закона.

В чл.7 са уредени условията за признаване на мерките за процесуална принуда, като правилно е предвидено като изискване двойна наказуемост за престъплението- предмет на наказателното производство. В съответствие с националното законодателство (в това число и други форми на взаимно признаване на актове на съдебните органи на държавите-членки на ЕС) са очертани случаите, когато двойната наказуемост не е условие за признаване и изпълнение на акта за налагане на мярката за процесуална принуда. В разпоредбата на чл.7, ал.2 от закона са посочени определени видове престъпни прояви, като същите са индивидуализирани съобразно техните съставомерни белези, а не съобразно наименованията им в националното законодателство, което е оправдано с оглед съществените различия на регламентация на сходни престъпления в отделните наказателноправни системи.

В разпоредбите на чл.7, ал.3- 5 от закона е изведена като предпоставка за признаването на акта необходимостта лицето, спрямо което е взета мярката за процесуална принуда, да пребивава постоянно или продължително на територията на Република България или по изричен начин да е дало съгласие да бъде изпратен акта на издаващата държава именно в страната.

В чл.8 от закона е регламентиран реда, по който следва да се развие производството по признаване. От предложената редакция на чл.8, ал.1 може да бъде направен извод, че предвиденият 14- дневен срок няма преклузивен характер и изтичането му не е пречка за произнасяне по искането.

От разпоредбата на чл.8, ал.2 от закона следва, че участието на защитник е възможно, но не е задължително условие за провеждане на производството. Това следва от липсата на предвидено изрично участие на защитник при провеждане на съдебното заседание или задължение той да бъде призован (ал.2).

От друга страна, в чл.8, ал.3 от закона е предвидена възможност той да бъде изслушан, което е основание да се приеме, че участието на защитник е допустимо. В нормата обаче погрешно е използван съюзът „или“, което по-скоро насочва към алтернативност на изслушването на лицето или защитника му, което не би трябвало да е смисъла на нормата.

Съществено задължение на решаващия съд е да определи мярка за процесуална принуда, предвидена в НПК, която да съответства, но и да не е по-тежка от постановената в издаващата държава. Евентуална неяснота по изпълнението на това задължение може да възникне във връзка с изпълнение на мярката за процесуална принуда, предвидена по чл.5, т.3 от закона „задължение да се намира на определено място и на определено време, ако последното е необходимо“, тъй като същото включва и задължение за явяване на обвиняемия, което не е предмет на отделна мярка за процесуална принуда по НПК, т.е. няма национален еквивалент.

От разпоредбите на чл.8, ал.2 и ал.6 от закона следва извод, че производството се развива при условията на открито съдебно заседание, в което се изслушват страните и същото приключва с незабавното обявяване на съдебния акт (определение). Редът за провеждане на производството е сходен с този по други процедури по взаимно признаване и не би следвало да създаде проблеми в практиката.

Постановеният първоинстанционен съдебен акт, съгласно разпоредбата на чл.9 от закона, подлежи на съдебен контрол от съответния въззивен съд, който се произнася по реда на глава XXII НПК. Не е ясно защо въззивният съд трябва да уведомява, че не може да спази срока за произнасяне и от къде следва, че това принципно ще е така.

В разпоредбата на чл.10 от закона са посочени лимитативно основанията за отказ за признаване акта за налагане на мерки за процесуална принуда, като съществува известна неяснота по отношение на разпоредбата на чл.10, ал.2. В този текст е предвидено задължение преди да постанови отказ решаващият съд да проведе консултации с компетентния орган на издаващата държава. Трудно е да бъде установен реда, по който тези консултации могат да бъдат проведени, тъй като няма как съдът, преди приключване на производството и преди обявяването на съдебния акт, да прецени, че няма да уважи искането и да започне консултации. Евентуално регламентиране на задължително провеждане на

консултации от първостепенния съд би наложило и отлагане на съдебното заседание и забавяне на произнасянето. Принципно в законопроекта на няколко места се споменава провеждане на „консултации” (чл. 10 ал. 2, чл. 11 ал. 6, чл. 12 ал. 2, чл. 17 ал. 2, чл. 19 ал. 4) и е редно законодателят да уреди начина, по който те се провеждат.

В случай, че законодателят държи да бъдат водени тези консултации с компетентния орган на издаващата държава, същите следва да бъдат уредени изрично как се провеждат и до кой момент.

В разпоредбата на чл.11 от закона е предвиден ред за изпълнение на мерките и начина на провеждане на надзора. Логично тази дейност е възложена на органа, компетентен да я осъществява по националното ни законодателство.

В разпоредбите на чл.11, ал.4, 5 и 6 от закона е предвидено задължение за съда да уведоми компетентния орган на издаващата държава за нарушаване на мерките за процесуална принуда или да бъде изисквана допълнителна информация във връзка с осъществяването на надзора. Липсва конкретна регламентация на процедурата, по която осъществяващият надзора орган ще уведоми съда за настъпили нови обстоятелства, налагащи провеждане на консултации и такава, по която решаващият съд ще ги проведе. Следва да се посочи това, че след влизане в сила на съдебния акт по чл.8 от закона конкретното съдебно производство приключва и трябва да бъде регламентирано по какъв начин и от кого ще бъдат проведени консултациите по чл.11.

Липсва и конкретна регламентация за това кой и по какъв ред ще спре упражняването на надзор по чл.11, ал.8 от закона.

В разпоредбите на чл.12, чл.13 и чл.14 от закона са предвидени отделни хипотези, в изпълнение на които може да бъдат прекратен надзора върху мерките за процесуална принуда или да бъдат подновени, изменени или отменени наложените мерки. Не е предвиден ред за произнасяне при прекратяване на надзора по чл.12 от закона.

В глава трета на закона са регламентирани въпросите, свързани с изпращане на актове за налагане на мерки за процесуална принуда, постановени в РБ и негови последващи действия.

В разпоредбата на чл.17, ал.1 от закона е предвидена възможност обвиняемият да даде съгласие да се завърне в държава, различна от РБ, в която пребивава продължително или постоянно. Струва ни се необходимо да бъде предвиден по изричен начин реда, по който съгласието да бъде дадено и формата, в която то трябва да бъде удостоверено.

Съществено достойнство на закона са легалните дефиниции, дадени в пар.1 на допълнителните разпоредби, в които законодателят е посочил изчерпателно характеристиките на използваните в закона термини. По този начин е избегната опасността законът да бъде прилаган по различен начин от решаващите съдилища.

Важна част от закона е и пар. 3 на допълнителните разпоредби, в който законодателят е предвидил субсидиарно прилагане на разпоредбите на НПК, което решава в голяма степен въпросите, свързани с процедурата по приложение на закона.

В заключение считаме, че законопроектът принципно правилно въвежда разпоредбите на Рамково решение 2009/829/ПВР на Съвета от 23 октомври 2009 година за прилагане между държавите-членки на Европейския съюз на принципа за взаимно признаване към актове за налагане на мерки за процесуална принуда като алтернатива на предварителното задържане, но с цел по-голяма яснота и безпротиворечивост в бъдещото му прилагане следва да се внесат някои уточнения, които посочваме в становището си.